

Kādēļ dažus bērnus audzināt ir pavisam viegli,

bet citus - tīrais izaicinājums?

Dažu bērnu rīcība ir viegli prognozējama, bet citiem grūti kontrolēt savas emocijas un tikt galā ar jaunām situācijām.

Veids, kā bērns pielāgojas un iedzīvojas apkārtējā vidē ir temperamenta noteikts. Temperaments raksturo cilvēku kā personību. Temperaments ir iedzimts un nemainīgs. Ir svarīgi zināt sava bērna temperamentu, jo tas palīdz pazīt savus bērnus. Temperaments nosaka mūsu stiprās un vājās puses, aktivitātes līmeni, regularitāti, pirmo reakciju uz jauno, pielāgošanos, sensoro / fizisko jutīgumu, reakcijas intensitāti, biežāko noskaņojumu, uzmanības noturību, neatlaidību.

Var teikt, ka temperaments ir iedzimta katra cilvēka iekšējā kvalitāte, kas nosaka to, kā mēs pielāgojamies apkārtējai videi, paužam savas emocijas, veidojam attiecības ar apkārtējiem.

Ja vecāki zinātu savu temperamentu un tā atbilstību bērna temperamentam, tas varētu palīdzēt saprast viedokļu atšķirības un daudzus konfliktus ģimenē.

Teorija apgalvo, ka raksturs veidojas bērnībā. Zinātnieki, kas pētījuši iedzimtību secinājuši, ka rakstura iezīmju iedzimtība ir tikai daļēji atkarīga no gēniem, bet daudz kas atkarīgs no paša cilvēka un viņa audzināšanas bērnībā. Arī prāta spējas 40% iedzimstot, bet pārējo iegūst dzīves laikā, Iznāk, ka lielāko daļu nosaka apkārtējā vide – audzināšana, brāļi un māsas, spēļu biedri, hobiji u.tml.

Pētot dažāda veida uzvedību un to iespējamus iemeslus secināts, ka iedzimtībai ir nozīmīga loma agresijai un tam, kā agresijas līmeni ietekmē bioloģiskie, ģenētiskie un bioķīmiskie faktori. Viens no agresijas cēloņiem ir pazemināts neiromediatora serotīna līmenis. Novērots, ka bērni, kuri paši cieš no vardarbības, izmanto līdzīgus agresīvus paņēmienus pret citiem bērniem.

Katrai bērna uzvedībai ir kāda iekšēja jēga, veids kā cilvēks pārsvarā neapzināti risina kādu iekšēju problēmu. Piemēram, zagšana var būt kā zemas pašcieņas kompensācija, kā uzmanības pievēršana, kā agresīva uzvedība, lai mazinātu iekšējo sasprindzinājumu, kā pāridarījuma hiperkompensācija u.tml.

Psiholoģijas zinātne ir pierādījusi, ka nekas tā neietekmē bērnu, kā neizpausti vecāku noslēpumi. Nereti redzam, ka atkarības vai likuma pārkāpšana atkārtojas no paaudzes paaudzē, tomēr ir pierādīts, ka tas nav ģenētiskas dēļ, bet gan psiholoģisku problēmu dēļ, kas netiek atrisinātas paaudžu garumā un tiek mantotas. Bioloģisku faktoru nozīme var būt tad, ja bērnam jau embrionālajā attīstības stadijā ir bijusi saskarsme un izveidojusies atkarība no alkohola vai citām ķīmiskām vielām.

Personības attīstības pētnieki uzskata, ka bērni mācās novērojot, lasot vai arī dzirdot par citu cilvēku uzvedību. Novērošanas rezultātā viņi modelē ne tikai sociāli vēlamu uzvedību, bet arī nevēlamu, agresīvu. Ģimenē saņemtās audzināšanas un attiecību pieredzes loma rakstura un personības attīstībā netiek apstrīdēta.

Sagatavoja psiholoģe Dace Giela.